AFGHAN GERMAN ONLINE
http://www.afghan-german.com
http://www.afghan-german.de
افغان جرمن آنلاین

مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد.

عبدالباري جهاني ۲۰۲۰/۰۳/۱۶

آیا سوله ممکنه ده؟

زه نه د اوږدو مقدمو د لیکلو صلاحیت او نه عادت لرم او نه لوستونکي د اوږدو مقدمو د لوستلو حوصله لري؛ ځکه نو مستقیماً موضوع ته داخلېږم.

په افغانستان کې د سولې د ټینګولو او وینو د تویېدلو د بندولو لپاره، له ډېره وخته، چې موږ ته سم معلومات نسته، پټې او لڅې خبرې روانې دي. بالاخره د روان کال د فبرورۍ پر نهه ویشتمه، د طالبانو او امریکایانو ترمنځ، د سولې موافقه لاسلیک سوه. موافقه، د پنځه زره طالب بندیانو د خوشې کېدلو په مسله کې، چې د مارچ تر لسمې پورې یا باید خوشې سوي او یا یې خوشې کېدل پیل سوي وای، او تر هغه وروسته، په ناروې یا جرمني کې، بین الافغاني خبرې پیل سوي وای، له ستونزو سره مخامخ سوه. د امریکا جمهوررئیس ډانلډ ټرمپ د طالبانو له مشر ملا عبدالغني برادر سره څه باندې نیم ساعت په ټلفون کې خبرې وکړې او ټولو فکر کاوه چې هر څه به ګل او ګلزار سي. خو تر اوسه پورې نه چا ګل او نه ګلزار لیدلی دی.

تېره شپه مې، د یوه افغان ژورنالیسټ په مرسته، په قطر کې، د طالبانو له یوه مهم مشر سره، په ټلفون کې، خبرې وکړې. طالب مشر د سولې د خبرو د نه پرمختګ ټوله ملامتي د کابل پر حکومت او اشرف غني باندې اچوله. ما ورته وویل چې موږ هیڅ فکر نه کاوه چې د افغانستان د دومره مهمې او حیاتي مسلې د حلولو لپاره به، له میاشتو میاشتو هلو ځلو څخه وروسته، داسې یوه نیمګړې موافقتنامه منځته راځي چې د سولې د ټینګولو په برخه کې به، چې د موافقتنامې اصلي موضوع ده، لومړنیو سوالونو ته جواب نه سي ویلای. او کله چې د سولې موافقتنامه د ټینګېدلو په مسله کې لومړني سوال ته جواب ورنه کړای سي نو سوله که غیر ممکنه نه وي مشکله خو باید حتماً وي.

د بین الافغاني خبرو د پیل کېدلو په برخه کې لومړنی سوال دا دی چې خبرې د څشي او کوم مقصد لپاره؟

- خبرې د دې لپاره چې په افغانستان کې د داسې انتخاباتو لپاره لاره هواره سي چې طالبان برخه پکښې واخلي؟
- خبرې د دې لپاره چې طالبانو ته په حکومت کې برخه ورکړه سي؟
- خبرې د دې لپاره چې اوسنی حکومت خپل قدرت طالبانو ته تسلیم کړي؟
- خبرې د دې لپاره چې طالبان، د کابل حکومت او امریکا د پخوانی غوښتني سره سم، اساسي قانون ومني او وسلې پر مځکه کښېږدي؟

کله چې د خبرو اصلي هدف معلوم نه وي نو څوک به څرنګه د مثبتې نتیجې انتظار ولري؟

بالاخره خبرې د څشي لپاره؟ که خبرې د سولې لپاره کیږي نو سوله خو داسې عمومي مفهوم دی چې د هر چا او هر قدرت له نظره، له مځکې تر اسمانه، توپیر لري. اسرائیل او فلسطینیان، چې څه کم سل کاله سره جنګېدلي دي، او لا معلومه نه ده چې تر کله به جنګ سره کوي، دواړه سوله غواړي. خو هغه سوله چې فلسطنیان یې غواړي د اسرائیلو لپاره د جنګ د دوام معنی لري او هغه سوله چې اسرائیل یې غواړي نه فلسطینیانو او نه اسلامي نړۍ ته د منلو وړ ده. اصلاً هیڅ لیونی نه وایي چې زه سوله نه غواړم. خو څرنګه سوله؟ دا هغه تر ټولو مهم سوال دی چې، د طالبانو او امریکا ترمنځ، په موافقتنامه کې نه یوازې جواب نه دی ورته ویل سوی بلکه اشاره هم نه ده ورته سوې.

دوهم سوال، چې د لومړي سوال په اندازه مهم دی، دا دی چې بین الافغاني خبرې له چا سره؟ که طالبان د کابل له حکومت سره خبرې نه کوي او هغه یو ګوډاګی رژیم او اداره بولي نو دا خبرې له چا سره کیږي؟ داسې به یې فرض کړو چې بین الافغاني جرګې د طالبانو شرایط په سلو کې سل قبول کړل او د کابل حکومت وویل چې موږ د بین الافغاني جرګې د فیصلې هیڅ ماده نه منو نو بیا؟

د سولې خبرې خو له هغه چا سره کیږي چې د جنګ طرف وي او د جنګ وسایل ورسره وي. دا چې طالبانو د سولې خبرې، تر هر چا مخکې، له امریکایانو سره پیل کړې؛ دا یې ډېر هوښیار کار وکړ چې د جنګ اصلي طرف هغوی دي. مګر د سولې په دوهم پړاو کې خو د کابل حکومت ولاړ دی. که طالبان د کابل حکومت په رسمیت

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

پيژني که يې نه پيژني هغه يو واقعيت دی او سترګي وربانديې پټېدلای نه سي. وسلي لري، پوځ لري، پوليس لري او په نړۍ کي پېژندل سوی رژيم دی. د بنديانو د خوشي کېدلو په موضوع کي ثابته سوه چي واقعيت، هغسي چي طالبانو فکرکاوه، هغسي نه دی.
اوس نو بين الافغاني خبري له چا سره؟ دا چي په ماسکو کي له دوه ځله بين الافغاني ناستو او خبرو څخه هيڅ شی تر لاسه نه سوه، او بايد چي ټولو له هغه څخه پند اخيستی وای، تر دې خبري به تېر سو. که له بين الافغاني خبرو څخه مطلب سياسي ګوندونه وي نو د هغوی شمېر خو ماشاءالله! تر سلو زيات دی. او که په خبرو کي د برخي اخيستلو موضوع مطرح سي نو زه يقين لرم چي شمېر به يې تر پنځو سوو هم واوړي. د افغانستان سياسي ګوندونه، چي له استثنی پرته، ټول سياسي دوکانونه دي، په خپلو منځونو کي هيڅ ډول روغي جوړي ته رسېدلای نه سي او که چيري ټول سره موافق سي او له طالبانو سره هم موافقي ته ورسيږي نو بيا د هيڅ ډول موافقي د لومړی مادې د عملي کولو په لاره کي د لومړني ګام د اخيستلو واک او صلاحيت نه لري.
که خبره د تنظيمونو او د هغوی د مشهور بالفساد قوماندانانو او مشرانو سره وي نو بيا خو نتيجه معلومه ده. دا تنظيمونه چي په دې څه باندي څلويښتو کالو کي، يوه ورځ، موافقي ته ونه رسېدل؛ په دومره لويه حياتي مسله کي به، چي هر مشر او قوماندان يې د ارګ د نيولو او اولسمشر کېدلو اشتها لري، څرنګه موافقي ته ورسيږي؟ او که يې داسي فرض کړو چي دا ټول سياسي او نظامي لېوان موافقي ته ورسيږي نو بيا به دا موافقه، چي د کابل حکومت برخه پکښي ونه لري، او يا برخه ولري خو د حکومت په حيث په رسميت پيژندل سوی نه وي، څوک او څرنګه عملي کوي؟
زه د يوه داسي افغان په حيث، چي نه سياسي تجربه او نه سياسي پوهه لرم، ډاکترزلمي خليلزاد ته حيران يم، چي د يوه، په اصطلاح ګرګ باران ديده او يوه پوه سړي په حيث يې، چي عمر يې ټول په سياسي هلو ځلو کي تېر کړی دی، څرنګه پر داسي موافقتنامه باندي لاسليک کوي چي د هغي اصلي موضوع چي سوله ده پکښي حل سوې نه وي.
زه يقين لرم چي امريکا، که په افغانستان کي د سولي په مسله کي ری نه وهي، لړترلږه له افغانستان څخه د خپلو پوځونو را ايستل غواړي او که په دې غوښتنه کي صادق نه وای نو جمهوررئيس ډانلډ ټرمپ نه خپل خارجه وزير دوحې ته استاوه او نه يې د طالبانو له مشر ملابرادر سره، په ټلفون کي، څه باندي پنځه دېرش دقيقې خبري کولې او نه يې د ملګرو ملتونو د امنيت له شورا څخه هيله کوله چي طالبان له تور ليست څخه وباسي.
زما اصلي ګيله، چي يوازي دوستانه بڼه لري، له ډاکتر زلمي خليل زاد څخه ده چي داسي نيمګړی سند يې څرنګه لاسليک کړی او په دومره مهمه حياتي مسله کي يې څرنګه تر اندازې زياته بې پروايي کړې ده؟
زلمی خليل زاد د قطر او کابل ترمنځ سرګردانه دی او د سولي په قضيه کي يو نيم بين المللي سفرونه هم کوي. په کابل کي د اشرف غني د حکومت تر څنګ له کرزي، ډاکترعبدالله، ګلبدين، سياف، خليلي، محقق او ... سره ليدني کتني کوي. د کابل په اصطلاح« خوب ساتش تير است » سړی له خليل زاد څخه پوښتنه وکړي چي په دې کسانو کي څه جوړه ده؟ دې کسانو په خپل ټول ژوند کي د افغانستان لپاره نه يو ګټور ګام پورته کړی او نه يې يوه ګټوره کلمه پر خوله راوړې ده. او که چيري دا لېوان او داړه ماران، فرض محال، لاري ته راسي او خبرو ته غاړه کښېږدي نو له دوی سره څه واک موجود دی چي هغه د سولي په ټينګولو کي په کار واچوي. هغوی د قدرت په وخت کي څه وکړه چي نن به يې په بې قدرتي کي وکړي.
ډاکتر زلمي خليل زاد ته زما دوستانه مشوره دا ده چي که چيري د کابل حکومت په ريشتيا هم، د طالبانو له ادعا سره سم، ګوډاګی او بې واکه رژيم وي او هر څه د امريکا په قول کوي نو بيا خو دي اشرف غني ته امر وکړي چي څه زه درته وايم هغه کوه. او که چيري د کابل حکومت، لکه څرنګه چي پخپله ادعا کوي، مستقل وي او خپله اراده لري نو بيا خو د هغه له خوښي پرته سوله کېدلای نه سي. په دې صورت کي نو بايد طالبانو ته قناعت ورکړي چي که په ريشتيا هم سوله غواړي نو، په هر صورت چي کيږي، د کابل له حکومت سره خبرو ته کښيني. د هغوی استازي ومني او ټول جريان له سره پيل کړي. د امريکا، طالبانو او د کابل د حکومت ترمنځ په خبرو کي به معلومه سي چي څوک سوله غواړي او څوک يې نه غواړي. کله چي د سولي موافقه، د دريو قواوو ترمنځ، لاسليک سي بيا نو زه په بشپړ يقين ويلای سم چي د کابل مشران، کرزی، عبدالله، سياف، ګلبدين، دوستم او... هيڅ ډول واک نه لري او د پښتو په اصطلاح يوه سترګه به يې ژاړي بله به يې خاندي او سولي ته به غاړه ايږدي.
که د افغانستان د سولي مسله، واقعيتونو او حقيقتونو ته په کتلو سره، سمه روانه سي نو زه يقين لرم چي سمه نتيجه به ورکړي او که په دغه اوسني شکل دوام وکړي نو به د افغانستان د بېچاره او مظلومو اولسونو د ناعلاجه او اوږدو رنځونو په څېر همداسي روانه وي.
و ما علنيا الآالبلاغ.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼي پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولئ